

DE RADICE
GINSENG VEL NINSI.

DISSERTATIO INAUGURALIS,
QUAM
CONSENTIENTE AMPLISSIMO MEDI-
CORUM ORDINE

IN
UNIVERSITATE LITERARUM CAESAREA
DORPATENSIS,
UT GRADUM
DOCTORIS MEDICINAE

RITE ASSEQUATUR
LOCO CONSUETO PUBLICAE DEFENSURUS
CONSCRIPSIT

Joannes Schulz,
CURONUS.

SIBELIUM
ACADEM:
DORPAT:

DORPATI LIVONORUM.

TYPIS J. C. SCHUENMANNI,
TYPOGRAPHI ACADEMICI.
MDCCCXXXVI.

IMPRIMATUR

haec dissertatio, ea tamen conditione, ut simulac typis
fuerit excusa, quinque ejus exempla collegio libris ex-
plorandis constituto tradantur.

Dorpati Liv. die 16. m. Maii 1836.

Dr. P. U. WALTER,
Ord. Med. h. t. Decanus.

V I R O

**INCLYTO, CLARISSIMO, ILLUSTRIS-
SIMO, LIBERO BARONI ET EQUITI,**

CAROLO EVALDO

AB

OSTEN - SACKEN,

**DOMINO HEREDITARIO POSSESSIONUM: BATHEN
GULBEN ET SCHMAISEN etc. etc. etc.**

**PATRONO SUMME MAXIMEQUE DEVE-
RANDO, STUDIORUM FAUTORI SUORUM,**

D 17446

HAS PRIMITIAS

PIO GRATOQUE ANIMO

OFFERT

AUCTOR.

L. B.

Cum non dubitem fore plerosque quibus inauditum videatur, ex magno materiae medicae thesauro medicamentum me elegisse de quo tractarem, cujus in libris plerisque de pharmacologia conscriptis ne nomen quidem inveniatur, pauca excusationis loco praemittere cogor.

Primum enim, ut meam sententiam sincere profitear, tiro de scribendi themate tam anxie sollicitus esse non debet, cum raro specimine suo magnum incrementum literis afferat; quapropter, num de radice Ginseng aut de Opio scripserim ad idem recurrit. Dein credebam, diligens examen radice hujus in Europa tam raro tentatae et nihilo secus tam multum laudatae, non sine fructu fore. Tandem insitias iri nequit,

radicis hujus historiam satis memorabilem esse. Quod consilium de radice hac scribendi „ephemeridibus pharmaceuticis centralibus“ probatum video, quae certiora de radice Ginseng testimonia quaevis pergrata fore fatentur ¹⁾).

Ut autem veritati debitus tribuatur honos, gratias publice ago praeceptori et fautori meo Erdmanno ad cineres usque venerando, quod exemplum radicis Ginseng et librum mecum communicaverit veterem ²⁾, cui multa cognitu maxime digna de themate meo relata debeo.

1) Pharmaceutisches Centralblatt vom May 1832. P. 557.

2) Icones variarum plantarum Jacobo Breynio destinatae cura Joannis Breynii M. D. Gedani 1739.

CAPUT I.

Libri saeculo decimo septimo et initio sequentis conscripti multa exhibent medicamina et simplicia et composita, quorum vis miraculosa habebatur, quod ex miris nominibus, quae ipsis indita sunt, facile perspicitur. Arcana autem et Panaceae a medicis artis suae ignaris, Theophrasto Paracelso Bombasto similibus, a monachis fraudulosis et vetulis astutis majus superstitioni. et erroribus aperuerunt ostium: pilulas enim et essentias miraculosas venditabant, amuleta et signa magica adhibebant; Cagliostro elixirium vitae, a se inventum, praedicabat, Mesmer magnetismum laudibus extollebat, et Dr. Graham „celestial bed“ suum commendabat. Quae medicamina saepissime ex aqua tincta vel offis panis argento inductis constabant, et non solum pericula ferebant, quae ex celeri et scita medici ope neglecta oriri possunt, sed etiam, uti ex. gr. pilulae quae vocantur albae con-

tra febrem datae, majora saepe damna aegrotis parabant. Incrementis autem artis medicae aevum nostrum edoctum est, ejusmodi remedia universalia non exstare, cum diversa indoles, variae morborum sedes, corporis habitus maxime dissimilis, sexus et aetas inaequales varia medicamina in morbis curandis exigant. Quis enim medicus, artis suae gnarus, febres omnes moscho, hydropem quemcunque cantharidibus curaret?

His remediis universalibus radix Ginseng s. Ninsi per plura jam saecula a Sinensibus et Japonis adnumeratur. Nec est, quod miremur hanc rem, cum sol oriens superstitioni magis videatur favere et Sinensium populus ille mysticus, cujus cultura per saecula multa progressa non videtur, quique tam anxie et sollicitè vetera tuetur, ad hanc miraculorum superstitionem inprimis propensus sit.

Radix nostra et apud hos et apud nostrates variis nominibus insignitur, quorum plurima Martius collegit (3), qui multorum aliorum exemplum secutus, cum radicem Ginseng et rad. Ninsin diversas putet, utriusque varia nomina refert. Radicem enim Ginseng a Sinensibus Ginseng, Ginzing, Zingin, Gensing, Iinchen, Gin-

3) Martius F. W. C. Grndrifs der Pharmacognosie. Erlangen 1832. P. 38 et 54.

sem *) vocari et Schinschen, Schinscheng, Jaensem vel Jaensom, teste Osbeck; a Canadensibus autem Oteragweh, a Tartaris Mantcheaux, Orhata i. e. reginam pratorum, a Mongolis Kitipin et ab Iroquaeis Garantougen i. e. hominum crura. Radicis autem Ninsi synonyma refert: Ninzin, Nindsin, Nissji, Dsindsom, Sjusjin et Som apud Sinenses, Soasai apud Tartaros et Sinsom vel Nisi apud Japanos.

Radicis autem Panacis quinquefolii nomen usitatum Ginseng, radicis vero Nii Ninsi nomen Ninsi audit. Quod utrumque nomen ab iis, qui unam tantum radicem statuunt, promiscue usurpatur. Ex qua nominis diversitate non immerito quaedam ipsius quoque radicis confusio metuenda est, idque eo magis cum teste Thunberg (4) Japoni alias quoque plantas similibus nominibus insigniant, ita ut ex. gr. Sison Canadense ab ipsis Tsuru (Japonice planta) Ninsin et species quaedam Corchori Gensin vocentur.

Radix haecce jam saeculi decimi septi-

*) Ginsem, Grubero interprete. hominis nativitatem significat, fortasse quia multum ad hanc facit, vel quia corpus humanum roborat et a multis miseriis defendit, vel quia figuram homuncionis quodammodo prae se ferre videtur.

4) Thunberg, C. P. Flora japonica. Lipsiae 1784. P. 119 et 353.

mi initio et quidem Graumüllero (5) teste anno 1610 a Batavis in Europam tralata est. Jacobus Breynius an. jam 1643 eam e Sina accepit. Ad annum tamen 1715 usque perrara in Europa fuit, quo tempore Rev. Pater Lafiteau, interpres formulae christ. apud Iroquaeos eam in Canadia detexit inque Franciam misit (6). Ad quaerendam in America hanc radicem patrem Lafiteau epistola commovit, quam Rev. Jartoux anno 1712 die XII April. m. Procuratori generali Missionis in Indiam et Chinam scripserat.

Occasionem hujus rei Patri Jartoux iter praeiuit, quod jussu imperatoris Sinensium perficiendae accuratae Tatariae orientalis mappae geographicae causa cum sociis iustituerat. Anno enim 1709 in itinere memorato Sinensium imperator agmen decem millium Tatarorum emiserat, pretiosissimae rad. Ginseng pro ipso colligendae gratia. Exeunte Julio mense in limitibus peninsulae Coreae forte a quibusdam horum Tatarorum hujus radice collectione occupatorum hanc cum integra planta recentem accepit, et quidem exempla ejus quatuor. Pater Jartoux ob hoc inventum sibi plaudens plantam cum radice accuratissime delineavit et

descripsit. Quam descriptionem cum figura, determinatione in quo loco reperta esset, enarratione temporis et rationis colligendi, conservandi et utendi viriumque mirabilium, quae ipsi a Sinensibus adscribuntur et quarundum quas ipse expertus est (de qua re postea uberius locuturi sumus) epistola supra citata continet.

Qua epistola perfecta Pater Lafiteau plantam hanc a Rev. Jartoux delineatam, fortasse ea commotus opinione, quae apud omnes tunc temporis botanicos valebat, in regionibus sub aequali latitudinis geographicae gradu sitis, nequales plantas crescere; — in sylvis Canadensis quaeisvit annoque 1716 feliciter invenit. Lafiteau in memoriam ducis Aurelianensium, botanicorum Maecenatis, plantam hanc Aurelianam Canadensem nominavit (7), quam tamen Vaillant Araliastrum, omnesque recentiores botanici Panax quinquefolium dicunt.

Ante hanc radicem in Canada repertam, radix Ginseng vel Ninsi a Sinensibus et Japanis auro pretiosior habebatur. Geiger (8) ejus unciam 150 florenis, Ludovici (9) libram 100 uncialibus (Thaler) em-

5) Breynius l. c. P. 51.

6) Geiger, P. L. Handbuch der Pharmacie. Heidelberg 1828. 2ter Band, 2te Abtheilung, p. 694.

7) Ludovici, C. G. Kaufmannslexicon, 4ter Thl. Leipzig 1799. P. 1462.

5) Graumüller, C. F. Handbuch der pharmaceutisch-medie. Botanik, 5ter Band. P. 336.

6) Breynius l. c. P. 50.

tas esse, narrant. Teste Bohnio (10) Sineses eam Japonis afferebant, quibus libram ejusque quartam partem 100 Cobangis vel 600 uncialibus vendebant. Timkovsky (11) narrat, unciae sextantem (30.4000000000) rad. Ginseng Manschuricae 280 rubellis, libram igitur 7680 r. venditam esse, quod pretium auri octies decies superat. Thunberg (12) narrat: „dum ego in Japonia versabar libra unica selectae radices Ninsi constitit 600 imperialibus.“ Si, quod rarissime contingit rad. Ginseng in quatuor divaricatur ramos, ut ita non solum crura sed etiam brachia referat humana, radix haec teste Rumphio a Magnatibus Sinesium pro Lare habetur atque colitur.

Quae inaudita pretia Lafiteau invento suo mutavit. Ex urbe Quebec enim (13) in Franciam indeque in Sinam magna hujus radices copia mittebatur, quo factum est, ut libra anno 1748 sex libris gallicis (Franken) emeretur. Aborigine omnes circa urbem Montreal huic radici colligendae operam dabant, adeo ut nullus, uti alias solebat, ad messes conficiendas conduci posset. Quin timebatur ne radix haec in vi-

cinio exstirparetur, quae cum antea circa urbem Montreal frequens esset, non amplius inveniretur. Bohnio teste Batavi a Japonis hujus radices commercio interdicti sunt.

Sub fine denique saeculi prioris commercium hocce prorsus desiit. Rad. Ginseng ex pharmacologicis libris paullatim evanuit, hujusque aevi medicis fere non nisi ejus nomen notum est.

CAPUT II.

Ex priore igitur capite certum est, radice nostram primum quidem ex oriente, dein vero ex occidente in Europam traham esse.

Cuinam generi radix haec in America inventa adnumeranda sit, vix est, quod dubitemus, cum botanici maximae autoritatis ex. gr. Linné (14), Michaux (15), Pursh (16), Richard (17), De Candol-

10) Bohn, G. C. Waarenlager von Normann herb., 1ster Band. Hamburg 1805. P. 675.

11) Goebel, Fr. Pharmaceut. Waarenkunde, forig. von Kunze. P. 22.

12) l. c. P. 118.

13) Graumüller l. c. P. 336.

14) Linné, C. Species plantarum. Tom IV. Pars II. P. 1124.

15) Michaux, A. Flora boreali-americana. Parisiis 1805. Tom II. P. 256.

16) Pursh, F. Flora Americae septentrionalis. London. 1814. P. 191.

17) Richard, Achille. Botanique medicale. Paris, 1823. P. 453.

le (18), Hooker (19) multique alii *Panax* quinquefolium matrem dicant. Quam ob causam Martii (20) opinionem posthaberem, plantam, ab Iroquaeis „Garantogen“ appellatam, a Sio Ninsi originem ducere, cum Martius praeterea et multa alia, quae non recta sint, de radice nostra protulerit.

Radicis autem orientalis origo minus in aprico est, variaeque atque diversae hac de re propositae sunt sententiae. Quas trifariam disponero licet:

I) eorum, qui duas hujus radicis matres statuunt, nempe *Panax quinquefolium* *) et *Sium Ninsi* **). His adconsensum: Ludovicum, Geigerum, Kunzium, Martium, Vireyum (21), Nesium ab Esen-

18) De Candolle, P. *Prodromus systematis naturalis regni vegetabilis*. Pars IV. Parisiis 1830. P. 252.

19) Hooker, W. J. *Flora boreali-Americana*. London. 1833. Vol. I. P. 273.

20) Martius, l. c. P. 38.

*) Breynius affert rad. Ginseng Japonicam neutiquam ut Sincensem, ex *Panace* quinquefolio, sed ex alia planta incognita originem ducere.

**) Rehmann et Kumensky Orchidem *Ninam Rad.* Ninsi matrem putant, tamen *Panax quinquefolium* describunt.

21) Virey, J. J. *Histoire naturelle des médicaments etc* Paris. 1820. P. 219 et 224.

beck (22), et lexicon „Dictionnaire des sciences naturelles“ (23) inscriptum.

II) eorum, qui unam tantum plantam matrem hujus radicis sumunt, utpote Linnaeus, Bohnius, Graumüllerus, Richardus et De Candolle, qui non nisi *Panax quinquefolium* pro matre agnoscunt, nec non Thunbergus qui radicem nostram a Sio Ninsi derivat.

III) eorum sententia, qui solum quidem *Panax quinquefolium* hujus radicis matrem putant, quae tamen plures varietates habet, ut: Wallich (24), Siebold et Nees ab Esenbeck.

Ut meam qualemcunque sententiam proferam, iis adsentior, qui solum *Panax quinquefolium* matrem habent, et duplicem quidem ob causam: primum, quia jam De Candolle observavit, *Sium Ninsi* Thunb. *Araliaceis* adnumerandum esse, dein quia Sieboldio, qui ipse plures annos in Japano degit, teste, in Japano nulla *Umbellifera* invenitur, quae plantae similis sit, quam Kämpfer speciem Sii et matrem

22) Nees von Esenbeck. *Sammlung offic. Pflanzen*. Düsseldorf 1828. 7te Lieferung. Taf. 9. *Consp.* 284. und 1ster Suppl. Band. Düsseldorf 1833. Fasc. 5. Tab. 15. *Consp.* 69, ubi jam concedit sese in libro priore errorem de hac re commississe.

23) *Dictionnaire des sciences naturelles*. Tom 18. Paris. 1820. P. 301.

24) *Pharmaceutisches Centralblatt*. P. 353—358. Taf. III.

rad. Ninsi putat, imo potius Kaempferi picturam falsam Panacis iconem videri. Monendum autem est, autores illos, quos primo loco supra nominavi, Kaempferi sententiam amplexos esse, de qua nunc, quam falsa sit, constat. Siebold (25) praeterea monstravit, plantam quae in Japano et Corea inveniatur varietates Panacis quinquefolii esse. Wallich denique in India orientali varietatem tertiam invenit, de qua haec memoratu dignissima refert:

„Als ich 1820 und 1821 in Nepal war, fand ich auf dem Gipfel des Sheopore, eines der höchsten Berge, rings um die Ueberbleibsel einer alten Befestigung eine Pflanze, die ich leicht als eine dem Ginseng nahe verwandte, wo nicht mit demselben identische Art von Panax erkannte. Eine ziemliche Anzahl von Exemplaren wuchs unter dem dichten Schatten der Eichen und Rhododendra, in einem Bezirke von 40—50' im Quadrate. Unsere Bemühungen sie anderswo in Nepal aufzufinden, waren ohne Erfolg. Die Eingeborenen des Landes, denen ich sie zeigte, waren gänzlich ohne Kenntniss derselben. Ich zeigte dem Hofe von Kotmandoo an, daß das Land eine Pflanze besäße, welche unter ihren Chinesischen Nachbarn sehr hoch geschätzt wird, und welche vielleicht das angenehmste Geschenk abgeben mögte, das dem Kaiser von dem Rajah von Nipal bei

25) Pharm. Centralblatt. P. 358.

der je dreijährigen Gesandtschaft überschickt werden könnte. Allein die Sache wurde nicht der weiteren Untersuchung werth gehalten, entweder weil die Regierung abgeneigt war, eine solche Panacee einem Hofe zu ertheilen, den sie mit eben so viel Furcht als Neid betrachtet, oder indem sie diesem Hofe keinen so hohen Grad von Narrheit zutraute, das Gewicht an Gold für eine unbedeutende Wurzel zu zahlen, die nicht physisch bemerkbare Eigenschaften besitzt.“

Wallich dein, occasione data, plantam suam cum exemplari quodam Panacis quinquefolii Americani comparavit, et animadvertit discrimina intercedere inter utramque haecce:

Panax quinquefolium Americ.

P. radice fusiformi simplici vel subramosa perenni; caule herbaceo erecto glabro, foliis quinque ad apicem petioli communis petiolulatis obovato-cuspidatis duplicato serratis glabris; umbellae pedunculo florifero petiolis brevioribus; calycis dentibus et petalis obtusis; fructu dispermo.

Panax Pseudo-Ginseng. Wallich.

P. tuberibus fasciculatis; foliis quaternis nunc ternis foliolis quinatis vel ternatis, lanceolatis, caudato-acuminatis, petiolatis, utrinque valde attenuatis, duplicato- et cuspidato-, nunc subinciso-serratis, secus nervos costamque supra cano-setosis; pedunculo terminali, saepissime trifido, petiolos subaequante; floribus hermaphroditis; haccis 2—3 spermis.

Ex quo liquet, discrimen intercedere inter plantam Americanam et Nipalensem, et si verum est, quod Breynius, exemplari Americano cum exemplari quodam genuino radicis Coreanae et cum Patris Jartoux descriptione et icone plantae Coreanae sollicite comparato, invenit, dicens: „nullum mihi remansit dubium, Canadensem plantam Patris Lafiteau esse eandem plane cum Tatarica Patris Jartoux, hancce veram et genuinam esse, quae radicem Ginseng Coreanam praebet.“ Si haec vera sunt rectoque talo stant, planta Sinensis a Nipalensi quoque distaret. Quod discrimen ut vidimus, re vera invenitur; nondum autem liquet Americanam et Sinensem eandem esse. Botanici enim seniores qui hoc contendebant, solas plantas Americanas in descriptionibus suis ante oculos habuisse videntur, quin De Candolle ipse fatetur, se non nisi exemplum siccatum Americanum vidisse. Wallich quoque plantam Sinensem non vidit, et in conjectura acquiescit, plantam Nipalensi similem in China inveniri posse, quia coelum utrumque fere aequum sit. Dein, quod infra demonstrabitur, negari nequit rad. Ginseng Americ. a Sinensi distare. Perleb porro et Loureiro de utriusque plantae similitudine dubitant, et Nees ab Esenbeck denique in libro supplente suo (26) utriusque diversas icones exhibet.

Quodsi igitur certum est veras matres omnium radicum Ginseng et Ninsi varietates esse Panacis quinquefolii L.

26) 1ster Supplementband. Fasc. 5. Tab. 15.

tamen negare nolumus, radices Sii Ninsi interdum pro radice Ginseng vel Ninsi colligi, cum autores plurimi testentur, hanc plantam in oriente inveniri, ejusque radices, si icones respicimus, quas Nees ab Esenbeck exhibuit (27), radicibus Ginseng genuinis similes esse. Quae hypothesis verosimilior fit, si recordamur testimonii a Thunbergo editi, plantas maxime diversas nomine Tsuru Ninsi vocari, et interdum radices diversissimas pro genuinis habitas esse, ut ex. gr. Tilesii radix, de cujus matre nondum liquet. Nees ab Esenbeck dein refert Panax trifolium L. saepe admixtum inveniri radici Ginseng Americanae. — Eadem igitur ac aliis medicamentis exoticis sors radici Ginseng esset: quodnam enim semper inadulteratum ad nos transportatur?!

Panacis nomen ex Graecorum *πάναξ* s. *πανάκεια* derivatur, i. e. planta, quae morbo cuivis medetur, ex quo jam nomine intelligitur quanta vis plantae inesse dicatur. Patria plantae Americanae Canada est ad Tenasseam usque, ubi in montibus altis atque sylvis opacis obsitis invenitur; Parisiis quoque in hortis regiis colitur (28). Graumüllerus testatur, eam apud nos sub dio coli posse, dummodo radix tegumentis a frigore arceatur, terraque argillosa sit, cujus tertia pars ex arena constet et sole fruatur; eamque propagari et radice et semine, quod annum unum vel duo in terra

27) Samml. offic. Pflanzen. 7te Lieferung. Taf. 9.

28) Dictionnaire des sciences. Tom 18. P. 102.

jacuisset. Planta orientalis in Nipal, Corea, Japano, Tartaria magna et in Davouria *) invenitur.

His omnibus non abs re videtur Breynii hac de planta sententiam addere. Narrat ille Wormium sine ulla legitima causa Eryngii speciem pro planta materna rad. Ginseng habuisse, et Mentzelium octo diversas plantas exhibuisse: seque ipsum varias plantae icones imo quasdam toto coelo discrepantes vidisse, affirmat. Primum eam genuinam putabat, quae caule gaudet unico geniculato pedali, in plures ramulos foliis ad genicula constanter conjugatis amictos, diviso; foliis laete viridentibus ad Ligustri Germanici accedentibus; floribus ramulorum summitates coronantibus plerumque ternis, monopetalis in quinque lacinias profunde partitis. Postquam vero ab A. de Jussieu specimen siccum acceperat, tunc demum plantam, quam pro vera habuerat talem non esse, conclusit.

Quod documento sit, quam varia et incerta inde jam ab antiquissimo tempore in radice nostrae origine definienda scriptores protulerint.

CAPUT III.

Eandem dispositionem, quam in capite priori plantam maternam describens feci, magna ex parte hic quoque sequi licet.

*) Neutiquam vero in Tauria (Krimm), ut De Candolle falso scribit.

Sunt enim qui radices duas sejungant, uti ex. gr. Geiger (29):

I. Rad. Ginseng a Panace quinquefolio.

Dicunt recentem crassitudinem digiti, colorem externum griseo-brunum habere, magnitudinis duorum vel trium pollicum, fere cylindricam, albam atque intus subflavo-punctatam esse, siccando imminui, ita ut amplitudinem pennae anserinae accipiat et rugosa fiat, sursum angulatam deorsum autem saepe besidam esse; recentem odore esse penetranti et aromatico, cujus exsiccata fere expers sit. Saporem initio subdulcem esse, excitantem, illi rad. Glycyrrhizae similem, postea aromatico-amarum. Radicem olim ex China allatam esse decoratam, glabram, subpellucidam, subflavam, corneam, sine odore et sapore mucilaginoso-dulci.

II. Rad. Ninsi a Sio Ninsi.

Hanc in commercio in fragmentis vendi parvis, fusiformibus, quae sursum crassitudinem pennae habeant, deorsum plerumque bipartita essent, colore subfusco, substantia cornea, pellucida et paullum annulata: praeterea sine odore esse gustuque subdulci. Eam interdum quoque albam esse, haud pellucidam, odore magis aromatico et sapore aromatico-dulci.

Ex qua tamen descriptione mihi quidem difficillimum videtur differentiam essentialem inter utramque radicem invenire. Similem quandam descriptionem Ludovici l. c. exhibet, eo tamen discrimine addito

rad. Ginseng dulciorem esse. Concinunt hac cum re descriptiones, quas Martius et Kunze rad. Ninsi et lexicon, quod inscribitur: „Dictionn. des sciences naturelles“ radicis Ginseng exhibent. Quod vero rad. Ginseng attinet Martius contendit, eam maxime similem esse radici Ninsi. Kunze contra radicis Ginseng descriptionem et iconem proposuit quae ab omnibus reliquis abhorrent, eamque rad. Valerianae similem facit. Quam ob causam Martius (30) recte contendit, Kunzium specimen quod non genuinum esset, habuisse, insuper vero Guibourt, ne haec sola dissensio esset, Martium ipsum genuinum exemplum non habuisse, strenue contendit (31).

Alii auctores, ut Richard, Bohn ceterique unam tantum radicem, Ginseng statuunt, eamque Geigeri radicibus similem describunt.

Sunt denique alii, qui plures varietates unius ejusdemque radicis sejungunt ex. gr. Breynius, Graumüller et Nees ab Esenbeck.

Breynius (32) inter rad. Ginseng coreanam vel Sinensem et Japonicam discrimina statuit. Priorem hunc in modum describit: Petroselini similis sed longe minor est, coloris tam externe, quam interne ex flavo albescentis, teres, rugosa, compluribus fissuris subtilissimis, fuscis, inprimis

30) l. c. P. 30.

31) Goebels pharmaceut. Waarenkunde fortg. von Kunze. P. 23.

32) l. c. P. 37.

in suprema radice, dense circinnata, et denique uti Mandragora plerumque in duos, quos crura dices, rarius in tres divaricatur ramos. Ejus substantia Paeoniae radicibus solidior est. Si transversim dissecatur, circulus in medio apparet resinosus, rufescens. In parte infima saepius aliquantulum diaphana est. Sapore praedita est dulci ad Glycyrrhizam vergenti, quamquam longe suaviori, cum levi amaritie et occulta sive leviori vi aromatica linguam blande excofaciente conjuncta. Odore nullo gaudet. Longitudinem et crassitiem digiti auricularis obtinet. Japonica vero circularibus istis lineis paene caret, intus alba et minus solida est, sapore et virtutibus magis destituta.

Graumüller (33) radicem statuit Ginseng Americanam et Sinensem, utramque vero non nisi per transennam describit.

Nees ab Esenbeck (34) denique quatuor hujus radicis species statuit:

1) Americanam.

Hujus superficies partim glabra est, partim perrugosa, colore ex cano flavescente. Transversim dissecta albo reperitur esse colore, qui tamen in vicinio corticis ab annulo excipitur fusco. In cortice puncta reperiuntur flava resinosa. Odor non penetrat, sed subaromaticus est, sapor subdulcis, sed cum acrimonia quadam peculiari et aromatica conjunctus.

2) Coreensem

33) l. c. P. 334.

34) 1ster Supplementband. Fasc. 5. Tab. 15. Corresp. 69.

Est napiformis, magis minusve ramosa, et pro aetate crassa. A priori textura imprimis secernitur densiori, specie magis cornea, gusto fortiori.

3) Japonicam.

Radix, si vetera sequimur exempla truncum efficit repentem, nodosum, cui adhaerent radiculæ napiformes.

4) Napalensem.

Constat ex tuberibus fasciculatis, napiformibus.

Quas descriptiones omnes si comparas, facile credo perspicies, radices has essentialiter diversas non esse, omneque, quod inter eas statuitur discrimen, vel in pelluciditate consistere, vel in densitate vel in dulcedine aut amaritie majori vel minori, vel denique in fibribus circularibus magis minusve excultis.

Neque effectus harum radicum multum differunt. Auctores maxima fide digni Coreanam optimam habent, eoque pretiosorem, quo magis color et pelluciditas electra et figura homini similes reperiuntur. Japonica et Americana minoris habentur, quarum posterior fere sola in Europa nota et in usu erat, cujusque teste Bohnio l. c., bifidae et albae optima sunt. Americana Sinensi saepe admiscetur, et interdum inter rad. Serpentinae et Senegae invenitur.

Regio, in qua rad. Ginseng Sinesisium crescit, perpetuo ab exercitu circumdatur, quod in tentoriis castra ibi tenet, messisque tempore milites radicum colligendarum gratia emittit. Optimum effodiendi

tempus quartus et octavus anni Sinensis mensis censetur esse, quo tempore foliis et caule amissis planta noctu fulgorem quandam edere dicitur cujus ope a quaerentibus inveniri et effodi potest, quod cultro ex arundine bamboes facto perficitur (35).

Tractatio, quae dein insequitur, radice ab aliis aliter describitur; illa autem verisimillima videtur, quam Burow refert, cum plurimi auctores cum eodem consentiant, eamque ipsam a Mandarino quodam audiverat, et pelluciditas et durities radice tueantur. Radix enim diligenter lota in aquam bullientem mergitur et denique sollicitè siccatur. Dein supra fornem calore miti exsiccatur, donec elastica fiat. Denique in cistas radices conduntur plumbo vestitas, quae aliis majoribus immittuntur; spatium vero quod inter has cistas manet, calce viva expletur, ut insectae arceantur.

Quod vero chemicam radice analysis attinet, Richard eam ex amylo et gummi constare putat. Geiger oleum aethereum, principium saccharinum et extractivum amarum in ea praedominare asserit. Büchner (36) haec habet: „Principiis gaudet salinis subtilioribus, sulphureis, gummoso-resinosos cum teneribus mucilaginosos remixtis.“ Quae autem cuncta non nisi hypotheses sunt, cum chemica ejus analysis teste Kunzio et Neesio ab Esenbeck nondum hucusque instituta sit.

Huic capiti descriptionem addo accuratam.

35) Breyneus l. c. P. 38.

36) Büchner, A. E. Fundamenta materiae medicae. Halae 1754. P. 251.

tam rad. Ginseng genuinae Sinensis, quam Professor cl. Ledebour a Dre. Kruhse, qui Irkutzki habitat, e China acceperat, et collegae suo cl. Erdmanno tradiderat.

Duo fragmenta sunt, majus pollicis fere unius longitudine et crassitudine pennae cornicis, rubida, dura ut Salep, fere pellucida, extrinsecus rugis longitudinalibus tecta, quae sine certo ordine se invicem excipiunt, ubi abscissa sunt laevia et nitescentia, in quaque parte similis consistentiae et texturae. Sunt sine odore, sapore subdulci-acro, rad. Glycyrrhizae simili et simul mucilaginoso. Radix diutius manducata in ore resolvitur.

Non est, quod addam, descriptiones Geigeri, Breynii et Neesii ab Esenbeck magis minusve cum mea concinere, eamque ob causam dubium quodvis, num radix haec genuina sit, nec ne, evanescere.

CAPUT IV.

In hac opusculi mei parte vim et effectum rad. Ginseng pertractabo, remedii, quod perraro et a nonnullis tantum medicis europaeis et ab his obiter investigatum est, remedii, de quo narrationes fabulosae o terra fabulosa ab interpretibus formulae christianae apud paganos et mercatoribus avaris ad nos devenerunt. Quodsi autem vis atque effectus opii, camphorae aliorumque medicamentorum nobis nondum innotuerunt, quae quotidie a medicis adhibita videmus, nonne de radice nostrae vi ac effectibus scripturus Sisyphe laborem suscepi denuo denuoque incipiendum? Quod quan-

tum fieri potest, vitaturus, primum quaeram, qua via effectus medicamento cujusdam generaliter nobis innotescant? Quod experientia sit et meditatione; experientia enim edocemur medicamentum quoddam morbos quosdam frangere; ejusque effectibus recte perpensis atque inter sese comparatis generalem quandam ejus vim statuere possumus. E contrario autem ex constituentibus medicamento partibus, quinam ejus effectus futuri sint conjicere possumus, saepeque experientia huic praepjudicatae sententiae respondet. Quod imprimis de effectu generali medicamento cujusdam minus autem de ejus effectibus specificis valet. Quam ob causam ex sapore amaro Quassiae ei vim tonicam, ex sapore aromatico Valerianae ei vim excitantem inesse conjicere licet. Quis vero unquam, nisi experientia duce, definitum ivisset, Ipecacuanham vomitum et Sem. Colocynthidum diarrhoeam procreare?

Quod vero radicem nostram attinet, certi quid de ejus vi ac potestate proferre, difficillimum est, cum ejus vires a Sinensibus laudatae, et a medicorum recentiorum relationibus, quae non magnos effectus ei adscribunt discrepent, et contra ejus indolem objectivam pugnare videantur. Qua re varia hac de re judicia referam, a veteribus de hac radice testibus exordiens.

Dr. Gohlius anno 1643 ex Japone de radice hujus vi haec retulit: „Sanguinem aquosum et tenue mundificat ac restituit in debitam consistentiam. Palpitationibus cordis et furiosis animi affectibus medetur. Corrigit quaecunque aliorum medicamento-

rum vitia et defectus. Exhilarat spiritus cor et animum; vitam prolongat et conservat magis, quam ulla alia medicina. Cerebrum et memoriam confortat, caligines oculorum discutit, omnia mala quin et illa, quae ex nimia Venere exorta tollit. Sanguinem adauget, corporis lassitudines spontaneas adimit, melancholiam corrigit, appetitum excitat, sudores promovet, vertigines et obtebrationes visus tollit. Prodest syncopeticis, lithothymicis, paralyticis, appoplecticis, convulsis, epilepticis, stupori et contractioni nervorum etc., stomachicis item hepaticis et pneumonicis. Cutem mollem ac delicatam reddit, retorridam corporis siccitatem depellit, stomachum cibis repletum exinanit, vomitum compescit, phlegmaticos morbos sanat, febres domat ut et stranguriam; sputum sanguinis sistit, ut et defectiones alvi cruentas, parturientes roborat, tum in ipso partu, tum post partum. In summa pro summo habetur remedio ad curandos et praeservandos omnis generis morbos.“

Sed jam Breynius ipse (37) haec nimis jactitanter prolata esse et circumforaneum potius quam medicum sapere concedit. Radicis vero Ginseng virtutes multiplicibus experimentis a Deckersio tunc temporis medicinae Lugduni Bat. professore, institutis, in Europa probatas esse contendit hasce: 1) primam concoctionem eam promovere, ventriculi imbecillitati medendo, praesertim e virium penuria ac temperie frigida oriundae, medendo, quo in casu commode conjungatur cum Aniso stel-

37) J. c. P. 39.

late 2) cardiacum esse nunquam satis laudandum, vires enim conservare, amissas restaurare, spiritus animales augendo; hincque optimo cum successu a Freder. Deckersio in partu difficili, syncope, cordis palpitatione vel in substantia vel in tincturae forma cum aqua Cinnamomi aliave exhibitam esse. In hominibus, morbis vel acutioribus vel chronicis valde debilitatis, nullum huic aequiparandum esse medicamentum. Febrem tollere. 3) nervis mirifice conducere, hincque tinctura vel extractum ejus cum spiritu vini rectificat. paratum aptum esse remedium in colica passione, inprimis si cum lipothymia conjuncta sit, et in paralyysi ex colica, inprimis in regionibus frigidioribus; summo cum successu etiam exhiberi in convulsionibus, vertigine etc. infantium a gr. vj usque ad ʒβ in substantia, in adultis ad ʒβ 4) ad Venerem magis quam ullum aliud medicamentum utrumque stimulare sexum calorem naturalem augendo, spiritus aminales ac seminis secretionem promovendo, hinc sterilitatem et impotentiam virilem praesertim quae ex spirituum seminisque defectu prodeant, tollere. Coitus quoque voluptatem augere et penis erectionem stimulare, inprimis si vagina et labia mulierum ante oestrum Balsamo de Mecha inungantur *). Hinc fieri, quod Siniensium Magnates vix ullo pharmaco quod hanc radicem non recipiat, utantur; 5) omnes viscerum obstructions tollere, sanguinem tenacem attenuare: quid multa! summum esse πολύχρηστον. Juvenes vero qui

*) Quod de Turcarum imperatore narratur.

temperamento sunt bilioso ab ejus usu prohibendos esse.

Deckers, narrante Breynio, Civitatis Consulari cuidam horrendis et frequentioribus motibus convulsivis vexato rad. Nisi ʒj primum porexisse, qua sumta non modo illos mox minores brevique solutos observavisse, verum etiam aegrotum sex horis post, eadem dosi iterata, a cruciatu prorsus liberatum esse.

Jartoux (38) quoque maxima ex parte vires, quas modo retuli, rad. Ginseng enumerat, additque Mandarinis Sinenses raro mori radice hac non sumta, saepeque ex agonia maxima ad vitam revocari. Narrat praeterea, se ipsum hanc radicis vim in Sina expertum esse, cum laboribus pressus ita debilitatus esset, ut in equo sustentari non posset; dimidia autem rad. Ginseng parte sumta vires ejus ita auctas fuisse, ut maximae virium intentioni rursus par esset. Graumüller l. c. praeterea refert, eam a Francogallis contra affectiones asthmaticas adhiberi, cardiaci et emenagogi loco; et Kunzio et Geigero testibus in America septentrionali contra febrem intermittentem corticis Chinae loco adhibetur.

Formula, qua datur, variat. Apud Sinenses et Japanos decocta porriguntur; in Europa autem magis in substantia a gr. vj ad gr. xxx usque vel in infuso ad ʒjj usque in colaturae ʒvj adhibetur.

Haec sunt quae experientiam docuisse contendunt. Quae cuncta si recte sese ha-

38) Dictionnaire des sciences naturelles. Tom 18. P. 301.

bent, dicendum est, radicem nostram Ginseng vires medicamenti tonici, antispasmodici et excitantis maxime possidere, eamque solum corticis Chinae, Opii et Moschi loco adhiberi posse, ejusque vim specificam in genitalia excitanda et roboranda majorem esse quam cantharidum, neque tamen harum secum ferre damna, et optimum igitur aphrodisiacum esse.

Hisce vero laudibus nimis qui viam certam sequuntur et rationem in arte medica exercenda, sine dubio diffident. Quae dubia, si nulla alia, hac causa inprimis moventur quod medicamina cetera (his quae mineralibus adnumerantur, exceptis) si majorem vim habeant, hanc et sapore et odore indicant. Rad. Ginseng contra partibus potius indifferentibus componi videtur quae eandem fere vim ac rad. Liquiritiae ei impertiant, cujus loco in America saepe adhiberi dicitur. Vires autem specificae quibus gaudeat, hac via, nempe gustu et olfactu, quod jam dixi, detegi nequeunt. Fortasse vim aphrodisiacam laudatam continet, at ne hoc quidem certum est: scimus enim aliorum quoque medicaminum, ex. gr. Stinci marini, vim aphrodisiacam ab orientalibus, eiusmodi remedium studiosis, maxime laudatam esse; quamvis constat Stincum marinum remedium indifferentissimum esse.

Quam variarum sententiarum farraginem, doctorumque de vi radicis Ginseng dissensionem certo quodam testimonio in ordinem redigere et componere mihi non

contigit, cum nec chemicam ejus analysin instituere, neque experiendo ejus vires medicas explorare potuerim. Quam ab causam optandum est, ut radix haecce diligenti subjiciatur examini, quod in Rossia nostra imprimis fieri potest, in qua eam sibi parare facilius est. Utinam literae et genus humanum magnum ex hoc aliquando commodum capiant!

Nota. Hoc quolicunque opusculo jam absoluto libros evolvere contigit, quos omni data opera antea non acceperam. Quos autem non magis, quam ceteri, inter sese concinere video. Nam Kühn (in lex. medic. Steph. Blancardi emend. C. G. Kühn. Vol. I. Lips. 1832) R. Ginseng a Panace quinquefolio secernit, et R. Ninsi a Sisaro montano Coreensi sejungit. Geigerus contra in opere suo novissimo (in Pharmacopaea universali. Heidelb. 1835. Parte I. P. 245) solam R. Ginseng statuit a Panace quinquefolio.

T H E S E S.

1) Inflammatio et reproductio non nisi gradu inter se differunt.

2) Asthma Millari, tussis convulsiva et cynanche trachealis ad eandem morborum speciem referenda sunt.

3) Nego, causam proximam febrium esse conamen naturae mortem avertere tendens.
